

Наша незалежність гартується у війні: історики про важливість Дня української державності

Марта Бондаренко, редакторка стрічки

Опубліковано: Наша незалежність гартується у війні: історики про важливість Дня української державності // Факти ICTV. – 2022. – 28 липня [Електронний ресурс] <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/suspilstvo/20220728-nasha-nezalezhnist-gartuyetsya-u-vijni-istoryky-pro-vazhlyvist-dnya-ukrayinskoyi-derzhavnosti/>

Україна вперше святкуватиме День державності 28 липня. Цей день встановлений указом президента України від 24 серпня 2021 року №423 і має на меті привернути увагу суспільства до традицій українського державотворення.

В умовах повномасштабної війни Росії проти України питання збереження нашої державності та тисячолітньої історії є надважливим.

Історія нашої країни бере свій початок від заснування Києва у V столітті нашої ери. Могутньою віхою був період Київської Русі, адже тогочасні князі мали родинні зв'язки у всій Європі, а прийняття християнства сприяло розвитку культури, писемності, освіти.

Таким чином Київська Русь впевнено увійшла до загальноєвропейського культурно-релігійного простору.

Саме на вшанування київського князя Володимира Великого у День хрещення Київської Русі — України — 28 липня — [встановлено День української державності](#).

Факти ICTV поспілкувалися з українськими істориками, які розповіли про ключові періоди становлення української держави.

Директор **Українського інституту національної пам'яті (УІНП) Антон Дробович** погоджується, що становлення української державності почалося понад тисячу років тому.

– Перші київські князі є основоположниками державної традиції. Крім того, це перша середньовічна феодална держава. Саме з Київської Русі пішла назва нашої грошової одиниці, наш герб, загалом геральдична колористика, – зауважив голова УІНП.

Що стосується доби **Великого Князівства Литовського**, то тут, за словами Дробовича, можна прослідкувати те, що київська традиція була сильнішою за литовську, і власне, на неї і вплинула.

Важливою віхою розвитку державотворення є період **Козаччини** зі своїм вільнолюбним та народницьким укладом.

– Доволі складним і суперечливим є період Гетьманщини. Навіть період Руїни (другої половини XVII століття) є важливим для державотворення, – наголосив директор Інституту нацпам'яті.

За його словами, найважливішим все ж таки є період **незалежності сучасної України** – з 1991 року і до тепер.

– І ось зараз наша державність та незалежність гартується у війні із Росією. Колись ми були сусідами, а тепер – відверті вороги, – констатував Дробович.

Директор УІНП нагадує, що Московське царство, потім Російська імперія, потім Радянський Союз і зараз Російська Федерація – крали й крадуть історію у всіх народів, яких колись завоювали.

– Вона (РФ. – Ред.) намагається підкорити народ, відібрати у нього мову. Забрати собі найважливіше з історії цього народу. А те, що не може забрати – просто знищити. Так було з усіма – з чеченцями, татарами, білорусами, – зауважив Антон Дробович.

Наразі ті десятки республік, які перебувають у складі Російської Федерації, терплять системні утиски мови, культури, тож скоро від них нічого не залишиться, вважає історик.

– В Україні – дуже довга і багата історія, зокрема і державності. Княжа доба характеризується міцними зв'язками із королівськими дворами Європи, Візантії. Також це і становлення християнства. Очевидно, що для Росії це дуже цінний історичний капітал, адже таким чином вона може собі подовжити історію на 300-500 років, – пояснює Дробович.

Тож свято покликане нагадати самим собі нашу понад тисячолітню історію, що українці з'явилися не 30 років тому, і навіть не 100 років тому, говорить він:

– Українці були бездержавним народом. Є таке поняття. Наприклад, зараз це кримські татари. Це корінний народ України, у якого немає своєї держави. Але Україна як республіка має зобов'язання перед корінними народами берегти їхню культуру, мову, традиції. Що власне, ми й робимо. Росія в таких випадках намагається народи розчинити в собі.

Директор Інституту нацпам'яті нагадав, що у XIX сторіччі відбулася кульмінація самоусвідомлення українців, чому дуже сприяли культурні діячі, як-от Тарас Шевченко. Ми на той момент вже мали канон української мови. І саме тоді стало зрозуміло, що українці – великий народ, який не може бути без держави. На думку Дробовича, це одна з основних причин появи УНР.

Жорстокі події сьогодення показують, що російський президент не хоче бачити поряд із РФ сильну і вільну Україну.

– Ми самодостатні жити своїм вільним життям. А дослідники геополітики говорять, що без України неможливе існування Російської імперії. Російська Федерація – це fail state (країна-невдаха). Вона так і не змогла стати федерацією. Все, що б РФ не робила, все перетворюється на імперію.

Доктор історичних наук, заступник директора **Науково-дослідного інституту українознавства Павло Гай-Нижник** переконаний, що говорити про збереження історії і державності для будь-якого народу, не лише українського, є життєво необхідним з огляду на його існування та майбуття.

– Український народ саме сьогодні веде тотальну війну за життя, у всьому моторошному значенні цього слова. Веде криваву та відчайдушну війну за власну державність і за право вибору, за право бути... За право на існування. І запорукою цьому була, є і буде національна держава! Або ж – попіл історичного міфу без буття і без майбуття, – попереджає історик.

За словами Павла Гая-Нижника, становлення українського народу розпочалося задовго до виникнення Київської Русі.

– Світові хроніки (арабські, візантійські, західноєвропейські) та різні народи на Сході й Заході знають нас як венедів, склавів та антів, що творили свою протодержаву (племінний союз). І це відбувалося задовго до того, як на світовій арені постала Руська Земля, що потім перетворилася у державу Русь з центром у Києві, – наголошує доктор історичних наук.

Гай-Нижник погоджується, що **Київська Русь** стала історичним джерелом державотворення українського народу. Навіть потім **Галицько-Волинська Держава** зберігала за собою назву Русь.

За часів **Великого Князівства Литовського** українська культурно-релігійна традиція, як і староукраїнська мова, набули державного статусу.

За словами Павла Гая-Нижника, апогеєм етнополітичного розвитку став початок ХХ сторіччя, адже наприкінці 1917 року утворилася **Українська Народна Республіка, а Західноукраїнська Народна Республіка** – у 1918 році, які у січні 1919-го Актом Злуки формально об'єдналися в єдину державу.

Далі були важливі періоди: **Карпатської України** (1939-й), відновлення **Української Держави** (1941-й), УРСР і зрештою **незалежність у 1991 році**.

Запровадження Дня української державності, на переконання історика, пов'язане із прагненням не дати Кремлю вкотре вкрасти в України руську історичну і православно-християнську спадщину.

Павло Гай-Нижник вважає, що повна незалежність України стала для російського президента Путіна особистою образою і поразкою, яку він просто відмовляється визнавати.

Заступник директора Науково-дослідного інституту українознавства наголошує, що нинішня повномасштабна війна, розв'язана Росією, це війна не лише України та РФ.

– Світ занадто взаємоінтегрований, а планета стала надто малою, щоб сучасні війни залишалися проблемами лише ворогуючих чи конкуруючих супротивників. Російсько-українська війна виявляє виразні ознаки кризи світової системи безпеки, що призведе до ланцюга глобальних змін планетарного значення: зміняться не лише кордони та системи влади в Україні та Росії. Закладено початок масштабної трансформації євразійського простору, розпочнеться якісний і територіальний перерозподіл ринків торгівлі та сировини, – прогнозує історик.

Світ кардинально зміниться, і до цих змін його спонукатиме російсько-українська війна, її наслідки та уроки, підсумував доктор історичних наук Павло Гай-Нижник.

